

Resnična ljubezen do slovenske mladine.

Resnično ljubezen do slovenske mladine izpričuje delovanje naše šolske Družbe sv. Cirila in Metoda, ki ga je v tekočem šolskem letu razvila v prosopeh in napredek slovenskega šolstva v našem Trstu.

Posnemamo iz »Eдинosti«, ki pravi:

Vojni dogodki so v minulem šolskem letu vplivali na naše šolstvo v Trstu. Nič manj nego devet učiteljev je bilo pozvanih pod orožje. Od teh se je doslej vrnil le eden, eden pa je padel na bojišču — Rado Meršek — proti Italiji; dva sta ruska ujetnika. Navzlic temu pa šola ni omežila svojega delovanja, ampak je tudi ob teh neugodnih razmerah vršila svojo kulturno nalogo. Vojna z Italijo je provzročila proti koncu šolskega leta jako hitro padanje števila šolskih otrok. Od 2064 je padlo to število na 1475. Koncem leta je bilo 589 otrok manj nego med letom; največji del teh je izstopil kratko pred izbruhom ali pa takoj po izbruhu laške vojne. Bati se je bilo, da se novo šolsko leto 1915/16 začne s še manjšim številom otrok, nego se je zaključilo 1914/15. A ta bojazen je bila neutemeljena. Navzlic temu, da je še mnogo slovenskih tržaških rodov in — nekaj zaradi neugodnih železniških zvez, nekaj zaradi prevelikega strahu pred vojnimi dogodki, nekaj pa tudi zaradi neugodnih gospodarskih razmer — ostalo na Kranjskem, Štajerskem in v drugih deželah; navzlic vsemu temu je že v prvih dveh tednih vstopilo 1806 otrok v Ciril-Metodove šole v Trstu, torej 331 več, nego jih je bilo koncem šolskega leta 1914/15. Res jih je še vedno 210 manj, nego jih je bilo v začetku šolskega leta 1914/15, a pomisliti je treba, da je v današnjih neugodnih razmerah marsikdo pustil otroka pri sorodnikih na deželi, kjer življenjske razmere niso tako neugodne kakor v Trstu. Sicer pa so prvi razredi prenapolnjeni! Vse tri šole imajo šest prvih razredov in v vsakem je nad 60 otrok, dečkov na Acquedottu celo 68, četudi je bil odklonjen marsikak deček zaradi nedostatnega prostora, ali ker ima v kako javno mestno šolo v okolici enako dolgo pot. Pa tudi za višje razrede se še vedno oglašajo učenci, ki so še izven Trsta. Pouk se je pravočasno redno pričel; živo pa se občuti v razredih gospodarska kriza. Otroci si večinoma le prav težko omisljajo potrebne knjige in druge stvari. Število razredov je za eno vzporednico manjše nego lani, namreč 37; in to 24 osnovnih in 13 vzporednih razredov, dočim je bilo lani 22 osnovnih in 16 vzporednih razredov. Letos so namreč vse tri šole popolne osemrazrednice, edine s slovenskim učnim jezikom na Primorskem, dočim je bila lani le dekliska šola na Acquedottu osemrazredna, ostali dve pa sta imeli po sedem zaporednih razredov. — V smislu tozadevnih predpisov so torej vse tri šole dosegle ono stopnjo, na kateri je možno zadnje tri razrede pretvoriti v meščansko šolo. — Upajmo, da se da to kmalu doseči!

Torej navzlic sedanjim težkim razmeram napredujejo Ciril-Metodove slovenske šole v Trstu, in to naj posebej v sedanjih časih uvažujejo vsi narodni krogi ter naj ne dopuste, da bi mladina v teh šolah bila zaradi gospodarske krize ovirana v svoji naobrazbi. Zato: Žrtvujte po svoji moči za Družbo sv. Cirila in Metoda!

Vsakega zavednega Slovenca mora to veselo dejstvo navdati z veliko radostjo in z opravičenim ponosom: **Mi smo in ostanemo stražarji na obali Jadranskega morja!**

Književnost.

»Zvonček« objavljala v 10. številki to vsebino: 1. Anton Garpari: Zrem ti v srce. (Z bojišča.) Pesem. 2. Anton Garpari: Pada tuja vira... (Z bojišča.) Pesem. 3. Drago Širok: Pozabljena. Pesem. 4. Antonija Germkova: Nuškina punčka. Povest. 5. V hudih škripih. Podoba. 6. Jan Reginov: Jesenske megle. Pesem. 7. Ivo Trošt: Kaj premišlja Tonček? Povest. 8. Lad. O.: Janez Sajč. (Ob osemdesetletnici njegovega rojstva.) Slika. 9. Jan Reginov: Zalostna pesem. 10. Fr. Rojce: Na jesen... Pesem. 11. Drago Širok: Prekmurska pesem. 12. Fedor: Jesen na ljubljanskem barju. Povest. 13. Brambni ščit v železu mesta Ljubljane. Slika. 14. Cvetinomiški: Razbojniki. (Vene resničnih dogodkov.) Povest. 15. Tolmin ob Soči. Slika. 16. Pouk in zabava: Zastavica v podobah. — Rešitev zasta-

vice v deveti številki. — Rešilci. — Slovenski vojaki so hrabri junaki. — Kotiček g. Doropoljskega.

Srednješolske vesti.

Iz srednjih šol v Bosni in Hercegovini je izključenih 315 dijakov.

Mestni dekliski licej v Trstu je pričel z rednim poukom za šolsko leto 1915/16 dne 15. t. m.

Mestne višje gimnazije v Trstu v ulici Paolo Veronese niso otvorili — kakor je bilo naznanjeno — dne 11. t. m., ampak jo otvorijo šele pozneje, in sicer zaradi potrebnih popravil.

Samoumor v Italiji interniranega goriskega profesorja. Kakor poroča »Pol. Kor.«, je izvršil v Italiji internirani avstrijski podanik, srednješolski profesor Bresca iz Gorice, samoumor. Vzroka italijanki listi, ki poročajo o samoumoru, ne navajajo.

Za oslepele vojake. Učiteljski zbor c. kr. državne realke v Idriji je deželnemu odboru prijavil, da je sklenil 1% svoje mesečne plače darovati za nameravani deželni zavod za oslepele vojake in je v ta namen tudi že poslal za mesec oktober znesek 21 K 93 vin.

Poljski jezik v Šleziji obvezen. Šlezijski listi poročajo, da je deželni šolski svet izdal naredbo, s katero se na srednjih šolah v Bielcu z letošnjim letom uvaja poljski jezik kot obvezen predmet. Pouk se vrši dvakrat na teden, začnši z drugim razredom.

Izpremembe v občinskem srednjem šolstvu. Mestni magistrat razglasa. Cesarski komisar je ukrenil reorganizacijo občinske višje realke na Acquedottu, občinske realke pri Sv. Jakobu ter prve in druge občinske višje gimnazije, odredivši odpravo teh štirih zavodov 2. dne oktobra t. l. in otvoritev nove realke, ki se bo začasno imenovala »Občinska višja realka«, s sedežem v občinskem šolskem poslopiju na Acquedottu, in nove gimnazije, ki se bo imenovala začasno »Občinska višja gimnazija«, s sedežem v občinskem šolskem poslopiju pri Sv. Jakobu. Popolnitev učiteljskih in ravnateljskih mest obeh zavodov se izvrši potom natečaja. — Šolsko leto 1915/16 se je pričelo na obeh novih zavodih dne 4. oktobra t. l. — K tej prenosovi nam pišejo iz Trsta: »Kakor se vidi, dela vlada smotno na to, da se v Trstu vzgoji nov avstrijski misleči rod, in s krepko roko razdira bivša gnezda iredentizma. Kakor je že bilo javljeno v časopisih, so že pred avstrijsko-italijansko vojno pobegnili v Italijo razni srednješolski profesorji in dijaki. Lahko si mislimo, v kakem duhu se je vzgajala tržaška mladina na srednjih šolah, kjer so delovali taki profesorji in ki jih je hodil nadzorovati pod vodstvom Veneziana bivši rimski župan Nathan. Upamo, da so ti časi za vedno minili!«

Iz Celja poročajo: V drugem vojnem šolskem letu na tujakajšnji slovenski gimnaziji se je vpisalo 152 učencev, in sicer v I. razred 34, v drugi razred 40, v tretji 39 in v četrti razred tudi 39 učencev. Pouk se je pričel redno.

Sedanje slovenske čitanke za srednje šole se odpravijo. Celovski »Mir« piše: »Družba sv. Mohorja« je založila slovenske čitanke za šest razredov srednjih šol; nekatere izmed njih so najnovejšega datuma, le čitanka za 5. in 6. razred je iz l. 1903. Nekatere je setavil t. vladni svenik dr. Jakob Sket sam, druge skupaj z gosp. profesorjem Westerjem. Nekateri citati, ki se nanašajo na lepoto slovenske domovine itd., in nekateri izrazi so se zdeli naučni upravi manj primerni in je zaradi tega odpravila te čitanke; vendar ostanejo za enkrat, dokler se ne natisnejo nove, še v rabi. Ker je zaloga teh čitank, zlasti najnovejših, še precej velika in ima »Družba sv. Mohorja« zaradi tega precejšnjo šodo, se je po predsedniku kluba slovenskih državnozbornih poslancev g. dr. Korošcu obrnila v tej zadevi na naučno ministvo, kjer se je poslancu sporočilo, da bo zadeva rešena na Kranjskem. V deželnem šolskem svetu kranjskem se je o tej zadevi medtem že vršilo posvetovanje. Imenovan je bil odbor, ki bo sestavil nove čitanke. V odboru so gg. dr. Bezjak, prof. Jarc, prof. dr. Breznik in prof. Grafenauer. Založba novih čitank se je ponudila Družbi sv. Mohorja, ki je pa, kakor se nam poroča, novo založbo odklonila. O zadevi so poročali tudi nemški listi, pa netočno in deloma neresnično.

Na celovski državni gimnaziji je letos vpisanih 528 dijakov. Razen teh je še 14 privatistinj. Lani je bilo vpisanih 583 dijakov. Letošnje število je v toliko manjše, v kolikor je manj dijakov v prvih humanističnih razredih (74:39) in v treh najvišjih razredih. — Na dekliskem liceju v

Celovcu je letos 109 učenk (lani 135). — Na državni realki v Celovcu je vpisanih letos 263 javnih učencev in ena privatistinja. Lani je bilo vpisanih 331 dijakov.

Goriško slovensko moško učiteljsko se najbrže preseli v Trst. Vprašanje slovenskega učiteljskega v Trstu je baje le še vprašanje prostorov. Teh pa menda tudi ne bo tako težko dobiti.

Zaradi veleizdaje. Iz Travnika poročajo: Te dni se je končala sodna obravnava v Travniku proti nekaterim dijakom realke v Banjaluki in njenemu ravnatelju dr. Krsmanoviću. Vsi so obsojeni na več mesecev ječe, sam ravnatelj pa na štiri mesece zapore. Toženi so bili zaradi protidinstičnega delovanja.

Pravi učitelj veronanka na drugi državni gimnaziji v Ljubljani, dr. Alojzij Merhar, je dobil naslov profesorja.

Tečaji za italijanske srednješolce v Gradcu. V petek, 22. oktobra so otvorili v Gradcu tečaje za italijanske srednješolce. Vsi učenci se morajo vpisati 20. in 21. v poslopiju italijanske ljudske in meščanske šole, Schönaugasse 7. Pouk se bo vršil začasno tu, pozneje v poslopiju prvega državnega gimnazija.

C. kr. moško učiteljsko v Ljubljani. Glavni učitelj Ivan Vesenjaj, ki je poučeval v lanskem šolskem letu na c. kr. moškem učiteljskem v Ljubljani kot suplent, ostane na zavodu v isti lastnosti tudi v novem šolskem letu.

Naslov profesorja je priznalo ministvo za javna dela učiteljema na tukajšnji obrtni državni šoli gg. dr. Nikolaju Omersi in Mihaelu Michorju.

80letnico svojega rojstva je praznoval 27. t. m. g. profesor Franc Kreminger, ki je dalje časa služboval na ljubljanski realki.

Kranjske vesti.

ŠTEFAN TOMŠIČ

Dne 20. t. m. je umrl v Ljubljani tovariš Štefan Tomšič, nadučitelj v pokoju, po dolgotrajnem, mukopolnem trpljenju. — Pred vpokojitvijo je služboval v Ribnici. Kot učitelj se je odlikoval po izbornih učnih uspehih in po svoji vestnosti. Kot tovariš je bil odkritosrčen in ljubezniv; blag in plemenit kot oče in soprog. — Bil je naše gore list do zadnjega diha. Redno se je udeleževal zborovanj naših organizacij in je služil vsem za zgled zavednega slovenskega učitelja. Zadnje čase je razjedala kruta bolezen njegove vedre duševne in zdrave telesne sile, dokler niso bile izčrpane vse moči. — Bodi vrlemu možu in dragemu tovarišu najlepši spomin! Preostalim naše iskreno sožalje!

— **»Ročni zapisnik«** izide tudi letos v založbi »Učiteljske tiskarne« in bo dogotovljen v kratkem času. Radi pomankanja delavskega osebja izide letos v manjšem obsegu in mu bo cena: brez kataloga 1 K 20 vin., s katalogom za 100 učencev 1 K 40 vin., za 150 učencev 1 K 60 vin. — Slavna šolska vodstva in cenj. učiteljsko naj ga obilo naročajo, saj je »Ročni zapisnik« vsakemu učitelju in učiteljici neobhodno potreben.

— **C. kr. deželni šolski nadzor** — **nikom** je imenovan g. dr. Mihael Opeka. Prideljen je c. kr. deželnemu šolskemu svetu za Kranjsko.

— **Kranjski vpokojeni učitelji** s pokojnino 800 K na leto ne dobivajo pri sedanjih draginji niti 25% draginjske doklade, niti podpore. Štajerski deželni odbor je z ozirom na veliko draginjo dovolil vsem vpokojenim učiteljem in učiteljicam vdovam 300.000 K. Morda se omeči tudi kranjski deželni odbor in se spomni najubožnejših med nami!

— **Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta«** v Ljubljani, registrovana zadruga z omejenim jamstvom vabi svoje člane, naj se udeležijo podpisovanja III. vojnega posojila. Zadruga radevolje prevzame posredovanje potom svoje centralne. Načelstvo.

— **Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani** je podpisala za svoj pokojninski sklad pri Ljubljanski kreditni banki 20.000 kron III. avstrijskega vojnega posojila.

— **Iz ljudskošolske službe.** Deželni šolski svet je sprejel na znanje pripustitev absolvirane učiteljske kandidatnje Antonije Kuraltove k brezplačni praksi na dvorazrednici v Predosljah. Imenovana je za provizorično učiteljico v Morovcu bivša učiteljica na privatni šoli v Mekinjah, Gracijana Koršičeva. V Zgornji Travi nadomestuje učitelja H. Lacknerja, ki je na dopustu, učiteljica Marija Urbančičeva. Učitelj Edvard Vidic v Ratečah je odšel v vojaško službo, zato je nameščena tam kot suplentinja Albina Bradaškova. — Začasno je upokojena učiteljica Severa Zor-

ko-Reilova. — V Sorici je nameščena namesto učitelja Josipa Primožiča, ki je odšel v črnovojniško službo, bivša provizorična učiteljica v Repnjah, Marija Žerjavova, v Trziču nadomestuje absolvirana učiteljska kandidatinja Frančiška Mrakova kot suplentinja učiteljico Sofijo Grundnerjevo, ki ima dopust v študijske svrhe, v Selcah nadomestuje nadučitelja Alojzija Koprivca, ki je pri vojakihi, absolvirana učiteljska kandidatinja Katarina Milačeva kot suplentinja. Nameščena je kot suplentinja na deški ljudski šoli v Trziču Angela Hafnerjeva, na dekliski istotam Margareta Lillegova. Nameščena je v Dolenji vasi kandidatinja Albina Iskra; imenovana je Ana Pirčeva za provizorično učiteljico v Gradcu-Podzemlju. — Na enorazrednici v Trbijah je nameščena kot suplentinja Julijana Rotarjeva, ker je odšel učitelj Viljem Zirkelbach v črnovojniško službo; na ljudski šoli v Železnikih je nameščen absolvirani učiteljski kandidat Friderik Kovač, ker je učitelj Melhior Dolenc odšel k vojakom. — Za suplentnjo na ljudski šoli v Soteski je nastavljen Ervina Ropasova, ker je odšel učitelj Ivan Žen v vojaško službo. — C. kr. deželni šolski svet je dovolil, da sme poučevati brezplačno na ljudski šoli pri Devici Mariji v Polju izprašana učiteljska kandidatinja Ruža Divjakova. Na znanje se je vzel izstop učiteljice Štefanije Novakove, Ane Pirčeve in Marije Rottove in vstop učiteljskih kandidatnj sestre Vincencije Brejčeve, Stane Pirčeve in Alme Trtnikove na osemrazrednici Lichtenturnove sirotišnice. — Kranjski deželni šolski svet je nastavljal za suplentnjo namesto učitelja Ivana Štupica, ki je odrinil v črnovojniško službo, izprašano učiteljsko kandidatnjo Valentino Tepinovo. Kandidatnjo Justina Hofmannova in Marija Kreinerjeva sta imenovani za suplentnjo na deški ljudski šoli v Kočevju; bivši začasni učitelj na ljudski šoli v Hruševljah na Goriškem Danilo Pečenko je imenovan za suplent na ljudski šoli v Sodražici; na isti šoli je imenovana za suplentnjo bivša suplentinja ljudske šole na Turjaku Berta Lapajnetova. Kandidatnjo Marija Jegličeva je imenovana za suplentnjo na šestrazrednici v Mostah; v Spodnjem Kartelju je imenovana za suplentnjo kandidatnjo Ana Breznikova, ker je odrinil k vojakom nadučitelj Jožef Verbič; v Gričljah je imenovana za suplentnjo bivša začasna učiteljica v Ljubljani Friderika Bošnjarjeva, ker je odšel k vojakom učitelj Jožef Verbič. Bivša kandidatnjo na Viču Marija Ruparjeva je imenovana za začasno učiteljico na Preski. Kandidatnjo Pavla Beličeva sme brezplačno prakticirati kot kandidatnjo na šestrazredni ljudski šoli v Mostah.

— **C. kr. državna obrtna šola.** Za dobo šolskega leta 1915/16 so profesorja ljubljanske državne obrtne šole Celestin Mis in Alojzij Repič in strokovni učitelj Ivan Tavčar pridrženi v službovanje na c. kr. zidarski umetno-rokodelski šoli v Splitu.

— **Prepovedani znaki.** Z razpisom c. kr. deželnega predststva v Ljubljani z dne 5. oktobra 1915, št. 8099/Mob., prepoveduje c. kr. policijsko ravnateljstvo v Ljubljani prodajati, razstaviti in nositi čepične trakove z napisi in znaki mornaric držav, ki se nahajajo z Avstro-Ogrski v vojnem stanu. Prestopki te prepovedi se bodo kaznovali.

— **Mestni šolski svet v Ljubljani.** Na zadnji seji ljubljanskega občinskega sveta z dne 12. t. m. je občinski svetnik tovariš Jakob Dimnik poročal o izvolitvi namestnika člana c. kr. mestnega šolskega sveta, ki je potrebna zaradi odsotnosti občinskega svetovaleca Pustoslemška. Izvoli se občinski svetnik notar Aleksander Hudovernik.

— **Patriotizem v dejanju.** V ljudski šoli male občine Sinlednik na Gorenjskem je nabrala 100 K za žrebcl v »Brambni ščit« v Ljubljani v korist zapuščenih vdov in sirot v vojni padlih junakov, ki jih je v petek osebo v Ljubljani izročila odatna začasna voditeljica tov. Ana Petrovičeva ter zabila v ta namen žrebcl v »Brambni ščit«. Ta velikodušni čin sočutja naj bo zgled in naj bi našel še mnogo posnemalcev!

— **C. kr. državna obrtna šola v Ljubljani.** Glede pričetka šolskega pouka v šolskem letu 1915/16 na tem zavodu doslej še niso došle odločilne naredbe na učne uprave. Ker je šolsko poslopije sedaj uporabljeno za vojaške namene, ni izključeno, da se pouk letos ne bo vršil. Ko dobi ravnateljstvo pričakovane ukrepe merodajnih oblasti, bo po ljubljanskih dnevnikih naznanilo, če se pouk prične, ali pa če izostane.

— **Deška ljudska šola v Kranju** je začela s poukom dne 18. t. m., I. in III. razred sta v Ogrinčevi hiši na Glavnem trgu, II. in IV. v Pfaffarjevi hiši v prejšnji pro-

dajalnici. — Obrtna nadaljevalna šola je začela z rednim poukom dne 17. t. m. tudi v Pfafjarjevi hiši.

—r— **Pričetek šole.** Na mestni slovenski in na mestni nemški dekliški ljudski osemrazredni šoli v Ljubljani se je pričelo šolsko leto 1915/16 v ponedeljek, dne 25. oktobra t. l., in sicer v šolskem poslopu na Erjavčevi cesti št. 21.

—r— **Kaj je s tovarišem Vinkom Krekom?** Čujemo, da je neki ranjenec, ki se je vrnil iz ruskega ujetništva, govoril tam s tovarišem Vinkom Krekom, učiteljem iz Trboja. Takoj ob izbruhu vojne so govorili, da je Krek padel. Kaj je resnica?

—r— **Za otvoritev slovenske in italijanske ljudske šole za begunce v Ljubljani** se je oglašilo tako število učnih oseb, da v slučaju otvoritve omenjenih šol ne bo mogoče nastaviti niti desetine priglasičenih učiteljev in učiteljic. V očigled temu opozarja »Posredovalnica za goriške begunce v Ljubljani« vse take učitelje-begunce, ki niso sedaj nameščeni, da se jim nudi v begunskih naselbinah prav lepa in hvaležna naloga ubožnim in nesrečnim beguncem lajšati njih bedno stanje. Povsod, kjer so namreč begunci nastanjeni v večjem številu, bo vlada nastavila poleg duhovnikov, ki so večinoma že vsi na svojih mestih, tudi veliko učiteljev, učiteljic ročnih del in vrtnaric, ki bodo proti še posebej odškodnini delili begunskim otrokom pouk in razvedrilo. Vsi ti učitelji in učiteljice ne bodo nastanjeni v skupnih barakah, temveč so zanje pripravljene posebne hišice s primernimi sobicami, v katerih bodo ločeno od drugih stanovali. Posredovalnica za goriške begunce apelira zato na vse učitelje in učiteljice, ki se nahajajo razkropljeni po deželi, da se dajo v ta namen »Posredovalnici za goriške begunce v Ljubljani« na razpolago. Vsi, ki bi bili pripravljeni sprejeti ta mesta, prosimo, da se v najkrajšem času pisмено ali ustno oglase pri »Posredovalnici za goriške begunce v Ljubljani«, Dunajska cesta št. 38.

—r— **V obrambni ščit** je na cesarjev god zabila žeblice šolska mladina nekaterih šol v Ljubljani.

—r— **Slovenska pesem v ogrski koncertni dvorani.** Prostovoljci neke častniške šole v Velikem Varadinu (Nagyvárad) so priredili v soboto, dne 25. septembra v eni najlepših mestnih dvoran v prid sirotam padlih koncertni večer. Poleg drugih točk vzporeda je nastopil tudi moški oktet, v katerem je pel z velikim uspehom tudi naš tovariš Rudolf Pleskovič, učitelj v Idriji.

—r— **Pisarna Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani** se nahaja odslej zopet v novem lokalu, in sicer na Slovenskem trgu št. 9 v pritličju.

—r— **Deželni šolski svet je odklonil** ustanovitev paralelke na ljudski šoli v Moravčah, ki je zanjo prosil tamkajšnji krajni šolski svet.

—r— **Učitelj na mizarški strokovni šoli v Kočevju** je postal za dobo enega leta učitelj Karel Krobath.

—r— **Analfabetki tečaj v vojašnici sv. Petra v Ljubljani** traja že dlje časa. Analfabetov je okoli 50 starejših in mlajših, ki so doma večinoma iz Istre. Poučujeta jih enoletna prostovoljca učitelja Šepić in A. Jurčić. Vse hvale in posnemanja vredno!

—r— **Odlikovan** je bil za hrabrost pred sovražnikom dne 1. oktobra t. l. na jugozapadnem bojišču praporščak Drago Česnik iz Knežaka na Notranjskem s srebrno hrabrostno svetinjo I. razreda. Praporščak Česnik je od izbruha vojne z Italijo na jugozapadnem bojišču ter se je odlikoval v hudih bojih ob gorenji Soči. — Odlikovani junak je sin našega vrlega tovariša Dragotina Česnika. — Čestitamo sinu in očetu!

—r— **Na kmetijski gospodinski šoli na Vrhniki** se prične šestmesečni tečaj 4. novembra t. l. Sprejemajo se gojenke, ki so izpolnile 14. leto in plačajo mesečno 46 kron.

—r— **Odlikovanje.** Tovarišica Gizela Eklova, učiteljica v Novem mestu in sedaj prostovoljna strežnica v vojaški bolnici istotam, je dobila od nadvojvode Franca Salvatorja bronasto svetinjo »Rdečega križa« z vojno dekoracijo.

—r— **Usposobljenostne preizkušnje** za obče ljudske in za meščanske šole v jesenskem terminu 1915 se prične na c. kr. moškem in ženskem učiteljskem v Ljubljani v petek, dne 12. novembra, ob 8. uri zjutraj. Pravilno opremljene prošnje k usposobljenostni preizkušnji je po šolskem vodstvu predložiti pravočasno c. kr. okr. šolskemu svetu tako, da bodo najkasneje do srede, dne 3. novembra, v rokah izpraševalne komisije.

Štajerske vesti.

MILAN VREČA

Dne 20. pret. mes. je po dolgi in mučni bolezni umrl tovariš Milan Vreča, nadučitelj pri Negovi. — Rojen je bil v Ivanjcih leta 1847., učiteljske je dovršil leta 1876., definitivno je bil nameščen leta 1882. — Bil je dober, zvest tovariš in neumorno delajoč učitelj, ki si je s svojimi deli postavil sam najlepši spomenik! — Bodi mu ohranjen blag spomin! — Vdovi gospé Alojziji iskreno sožalje!

—š— **Iz Ljutomera** nam poročajo: V zaslužni pokoj je stopil tukajšnji realni učitelj Ivan Kryl. Z njegovim upokojenjem je Ljutomerska realna začasno opuščena, kar je velika izguba. Tovariš Kryl je poučeval na tej šoli 40 let ter je vzgojil mnogo odličnih mož, ki so zdaj širom domovine v imenitnih službah. Imenovani je tudi med narodnimi prvoborci na Murskem polju izza časa narodnega prepoda. — Naj dolgo let uživa zaslužni pokoj z zavestjo, da je sveto služil sveti domovini!

—š— **Štajerski deželni šolski svet** je imenoval na svoji seji dne 2. oktobra suplentinjo Marijo Gaudetovo za definitivno učiteljico pri Sv. Križu poleg Slatine in suplentinjo Justino Samoborjevo za definitivno učiteljico v Gornjem gradu; stalno je upokojil definitivno učiteljico v Framu Marijo Lauterjevo, definitivno učiteljico v Vitanju Hedviko Poschevo in definitivno učiteljico pri Veliki Nedelji Marijo Žolnirjevo.

—š— **Iz Maribora** poročajo: Sposobnostni izpiti za učitelje in učiteljice se prično pred tukajšnjo komisijo dne 8. novembra. Prošnje je vložiti do 1. novembra.

—š— **Še živi.** Od Sv. Marka niže Ptuj nam pišejo: Ivan Jančič, učitelj pri Sv. Marku niže Ptuja, kadet pri 27. dom. pešpolku, še živi! Ranjen je bil 9. avgusta na ruskem bojišču. 26. septembra pa piše, da je ujet in biva sedaj v neki bolnišnici v Voronežu.

—š— **Obsojena zloba in ovadstvo.** Trgovca in gostilničar na Dobju, Detoma »Johan«, znani razširjevalec »Štajerca«; njegova desna roka in dopisnik »Štajerca«, Drnjač Franc; njuno slepo orodje Frece Karel, vsi iz Dobja, so bili lani meseca avgusta po krivem ovadili tamkajšnjega nadučitelja Radoslava Knafliča in župnika Jerneja Vurkelca srbofilstva. Nadučitelj je bil zaradi tega interniran na vojaškem sodišču v Gradcu, odkoder so ga kmalu izpustili na svobodo, nakar ga je na podlagi teh ovadb tožilo državno pravdnistvo celjsko po § 305. kaz. zakona, toda okrožno sodišče ga je dne 26. junija 1915 oprostilo vsake krivde in kazni. Proti imenovanemu župniku so dolgo preiskavo vojaške oblasti ustavile. Oba preganjanca sta takoj že lani vložila tožbo proti ovaduhom zaradi prestopka žaljenja časti, ki je vse leto počivala ter se je obravnavalo šele dne 15. oktobra 1915. Detoma je bil kot glavni krivec z ozirom na to, da se mu je dokazal hudobni namen, uničiti učiteljsko družino in župnika, obsojen na tri, Drnjač na dva meseca, a Frece na šest tednov zapora, vsak z dvakratnim trdim ležiščem in z enim postom na teden. Zadnja dva obsojenca sta prišla vpoštev kot ovaduha samo proti župniku. S to obsodbo je moralno obsojenih tudi nekaj drugih oseb, ki so sodelovale proti ovadenemu tovarišu. Tožitelja sta zastopala odvetnika dr. E. Kalan in dr. Benkovič, obsojenca pa dr. Riebl. — Pravica in resnica je zmagała, kar bodi tovarišu Knafliču v zadoščenje!

Učiteljsko društvo za celjski okraj. Glede mobiliziranih članov našega društva je meni znano nastopno: Koj v začetku vojne so bili poklicani k vojakom: Gosak Jos., okr. pom. u.; Žagar Josip, u. celj. okol.; Žagar Franc, u. celj. okol., ranjen; Gobec Vekoslav, učit. celj. okol.; Hrnko Jak., u. Dramlje, umrl v bolnici v Gradcu; Sevnik Julij, u. Dramlje, ujet; Zdošek Mirko, u. Griže; Vizjak Adolf, u. Ljubečna, ranjen; Zupanek Rudolf, u. Novacerke, ujet; Jezovšek Ivan, nadučit. št. Lovrenc; Kveder Karel, u. št. Jur; Gradišnik Franc, u. št. Lovrenc, se pogreša; Delakorda Rudolf, u. Teharje, ranjen. — Pozneje so bili vpoklicani: Voglar Franc, u. celj. okol.; Kramar Ivan, u. celj. okol.; Stante Martin, okr. pom. u.; Karmičnik Hinko, nadučit. Novacerke; Šmid Albin, u. št. Pavel; Vrečer Rajko, u. Zalec; Kvac Ivan, naduč. Šmartin, oproščen od c. kr. poštnega ravnateljstva. — Iz vrste 43–50letnih so bili asistenti: Eksl Feliks, u. Vojnik okol.; Pečar Srečko, nadučit. št. Pavel; Pristovšek Franc, u. Zalec. — V slučaju, da moji podatki ni-

so popolni, naj se mi blagovoli naznaniti, da jih izpopolnim. — Od 18. junija 1914 naše društvo ni več zborovalo. Dokler traja bojni grom, ne mislim sklicati zborovanja. Ako cenjeni člani drugače žele, naj mi blagovolijo sporočiti. Članarino po 4 K so nekateri člani na dolgu še za leto 1914, za leto 1915 pa razven onih, ki jo plačujejo potom Zadruga še skoro vsi. Vsem tem bom tekom novembra poslal položnico ter jih vljudno prosim, da se odzovejo svoji obveznosti. — Kot poverjenik št. Matice prosim, da se mi za vsako šolo in učiteljsvo vsake šole članarina po 4 K nakaže po poštni nakaznici. — Priporoča se Franc Brinar, t. č. društveni predsednik, oziroma poverjenik št. S. M.

—š— **Iz Huma pri Ormožu.** Poročila se je v Črnomlju bivša tukajšnja učiteljica Julija Valentinčičeva z gosp. Oroslavom Rakušo. Mnogo sreče!

Iz naše organizacije. Štajersko.

Imenik mobiliziranih učiteljev Kozjanskega okraja. 1. Franc Levstik, stalni učitelj, št. Peter pod Sv. g., mobiliziran 27. julija 1914, črnovojnik, ranjen, pogrešan že od lanskega leta. — 2. Stefan Firm, nadučitelj, Olimje, mobiliziran 27. julija 1914, črnovojnik-četovodja, ranjen-subarbitriran. — 3. Makso Križman, stalni učitelj, št. Vid, mobiliziran 27. julija 1914, enoletni prostovoljec-kad. aspirant, zaradi bolezni na dopustu. — 4. Ivan Ličar, okrajni pomožni učitelj, št. Vid, mobiliziran 27. julija 1914, črnovojnik, umrl na legarju ter pokopan na Ogrskem. — 5. Anton Gmajner, stalni učitelj, Pilštajn, mobiliziran 22. avgusta 1914, enoletni prostovoljec-praporščak. — 6. Anton Volavšek, stalni učitelj, Buče, mobiliziran 15. oktobra 1914, enoletni prostovoljec-kad. aspirant. — 7. Ante Potočnik, stalni učitelj, Podsreda, mobiliziran 1. avgusta t. l., enoletni prostovoljec, začasno superarbitriran. — 8. Ivan Lovše, nadučitelj, Zagorje, mobiliziran 1. avgusta t. l., enoletni prostovoljec.

Koroške vesti.

ŠTEFAN KACIAN

Že v 12. številki z dne 16. julija t. l. smo poročali, da je padel na laškem bojišču kot prva žrtev naš vrli koroški tovariš, učitelj Štefan Kacian. — Dva dni po napovedi vojne, dne 25. maja, so počili prvi strelji na mejah koroške dežele. Prvi vojak, ki je padel, je bil učitelj Štefan Kacian, ki je služboval 5 let v Gorjah pri Beljaku. Meseca januarja je vstopil v armado kot enoletni prostovoljec, v maju je postal korporal. Na straži ob meji ga je dne 25. maja zadela sovražna krogla. Truplo pokojnega so prenesli v Celovec, kjer je bil pogreb. — Bodi mu počitek sladak v domači zemlji, ki je zanjo daroval svoje mlado življenje!

—k— **Prošnja.** Ali bi prodal kdo knjige: »Koča za vasjo«, »Na Poljani«, »Črna smrt« in kake letnike »Brenclja«, »Komarja« in »Ježa«. Prosi zanje župnik Ksaver Meško, Marija na Zili-Beljaku.

Goriške vesti.

—g— **Ravnateljstvo c. kr. moškega učiteljskega goriškega**, sedaj v Ljubljani, se je preselilo na Radeckega cesto št. 20/I.

—g— **Učiteljsvo šolskega okraja goriške okolice** se opozarja, da se zaradi višjega povelja predloži notranjemu ministrstvu izkaz onih učiteljev in učiteljic tega okraja, ki ne izvršujejo svoje službe in so na razpolago. Take učne osebe namerava ministrstvo po potrebi pozvati v službovanje v begunske tabore. — Goriških učiteljev in učiteljic je precej na Kranjskem, to je iz takih krajev, kjer je šolski pouk nemogoč, ker je kraj tik fronte, ali iz krajev, kjer gospodarijo začasno Italijani. Da jih je precej, se je pokazalo pri razglasu, da se otvori v Ljubljani šola za begunske otroke. Želi pa se, da se zglašijo tudi na Štajerskem in Avstrijskem in drugod, kjer je na tisoče goriških beguncev, in je šolski pouk, pouk v ročnih delih, neobhodno potreben. Posredovalnica za goriške begunce v Ljubljani jih pozivlja, naj se oglašijo za ta pouk med begunci. Preskrbljeno bo zanje tam čim najbolje.

—g— **Goriškimi učiteljskimi** Opozarjamo vse one učiteljske osebe, ki žele letos vstopiti v zavod, da se nemudoma javijo pri ravnateljstvu: Viktor Bežek, c. kr. učiteljski ravnatelj, Ljubljana, Marije Terezije cesta št. 6, II. — Kakor doznavamo, je precej upanja, da se otvori enak zavod v Trstu.

—g— **V Lokavcu pri Ajdovščini** učiteljuje sedaj tovariš V. Koršič, učitelj šolskega doma v Gorici.

—g— **V Gmündu na Nizjem Avstrijskem** je eno izmed taborišč za primorske begunce. Tje so spravili po deželi raztresene Slovence. Imeli smo priliko, videti razglednico, ki predstavlja taborišče; je jako obsežno, napravljena je velika cerkev in velika je tudi šolska baraka. Poskrbeti se hoče tudi za šolski pouk. Goriških učiteljev je več prostih, zato ne bo težko pričeti s poukom.

Tržaške vesti.

—t— **Cesarski komisar mesta Trst** objavlja: S pozivom mestnega magistrata z dne 8. julija, 17., 20. in 30. avgusta 1915, št. II. 317 I — 15, ožir. VI. 660 — 1 — 15 in VI. 866 — 543 — 14, objavljenim pod št. 170, 171, 172, 174, 210, 213, 214, 215, 222, 223, 224 uradnega lista »Osservatore Triestino« se v smislu § 46. službene pragmatike odpuščajo sledeči gospodje in gospodične: Dr. Silvio Pitacco, dr. Silvio Quarantotto, ing. Avgust Luzzatti, ing. Edvard Grulich, ing. Ivan Menesini, ing. Anton Perco, ing. Gastone Tevini, Emilio Custring, Leone Grogger, Josip Sillani, Miha Trauner, Avgust Bonifacio, Diomedeo Benco, Romano Sambo, Mario Tonin, Fio-re Cleva, Carlo Painich, dr. Attilio Hortis, dr. Gino Consolo; profesorji, oziroma občinski docenti: Julij Baschiera, dr. Alojz Grandi, Alojz Granello, Mario Migliorini, Mario Picotti, Enrico Rosmann, Mario Sablich, Gino Saraval, Artemio Ramponi, Ronsedio Romagna, Adele Lonschar in Valeria Neppi. Vse te osebe se odpuščajo zato, ker se niso odzvale pozivu, da se priklase občini do dne 8. avgusta, 10. avgusta, 22. in 30. septembra ob 10. uri dopoldne. Uvidevajoč to podano okolnost je odpušitev iz službe postala pravomočna. Gori imenovane osebe so odpotovale »neznano kam«.

—t— **Zahvala.** Dekliški šoli CMD pri Sv. Jakobu je podaril g. Bojan Ternovec lepo zbirko hroščev in metuljev, obstoječo iz 12 škatelj. Podpisano vodstvo se mu tem potom najiskrenejše zahvaljuje. — Vodstvo dekliške CM šole.

—t— **Za šolske knjige učencem CM deške šole** je darovala družina pokojnega učitelja te šole, na bojišču padlega R. Merška 20 K, hoteč tako častiti spomin dragega pokojnika, ki je tako vneto deloval na tem zavodu tri leta. — Za isti namen je darovala »Tržaška hranilnica in posojilnica« 50 K. — Z. K. je daroval 2 K. — Za nabavo knjig ubožnim učencem sta darovala vodstvu dekliške CM šole pri Sv. Jakobu Vekoslav Petelin 5 K; Kumar Mar. 1 K.

—t— **V podporo ubožnejšim učencem** je nabral g. J. Štoka med svojimi prijatelji in znanci 15 K 20 vin., priložil pa je iz svojega še 24 K 80 vin. Skupna vsota torej znaša 40 K., s katerim zneskom naj blagovolijo razpolagati učitelji za nabavo šolskih knjig ubožnejšim otrokom, ki obiskujejo slovensko šolo na Acquedottu v Trstu, oziroma pri Sv. Jakobu. Denar je na razpolago v knjigarni in papirnici J. Štoka, ul. Molino piccolo 19 (tik kavarne Nuova York).

—t— **Skupno patriotično delovanje tržaške mladine.** Prejeli smo: Ravnateljem, učnim osebam, voditeljem ročnih del, kakor tudi šolski mladini mesta! Namestnikova soproga, ekselencija gospa baronica Lucy Fries-Skene, me je v svojstvu predsednice odbora za vojno oskrbo naprosila, naj »Letni semenje«, prirejen v velikem slogu v maju mesecu v državni ljudski šoli v ulici Fontana, ponovim povodom obletnice zasedanja prestola po Njegovem Veličanstvu dne 2. decembra, pritegnivši k sodelovanju vse tržaške šole, ko je bil velik moralni dobiček prve prireditve tako velik. — Poizkušajte, da izvršite častečo me nalogo, vabim vse strokovne kolege, da bi se v primerni uri pomenili z menoj o smereh prireditve in da bi najprej določili: kako daleč se hočejo in morejo posamezne šole, razredi, učne osebe ali šolarske skupine z ročnostjo dekle in dečkov, z risanjem, izrezavanjem ali s katerokoli spretnostjo udeležiti na tem patriotičnem delu za vojake? Tu naj bo izključen vsak navidezen uspeh; le dobro, četudi najenostavnejše delo sme priti do veljave, in brezpogojno treba ustrezati dobremu okusu. V ta namen stavljam na razpolago svoje razširjene uradne ure od 8½. predpoldne in od 1½. do 5. ure popoldne (izvzemši sredo in soboto popoldne), in pa nedeljo od 9. do 11. ure predpoldne: Ulica Fontana št. 18. — Ravnatelj Brunnlechner.

—t— **Ciril-Metodove šole v Trstu.** V Ciril-Metodove šole je že v prvih dveh tednih po otvoritvi vstopilo 1806 otrok, torej 331 več, nego jih je bilo koncem leta